

Nr 50.

Godkänd av första kammaren den 17 mars 1916.
Godkänd av andra kammaren den 18 mars 1916.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av särskilda motioner om ändrad lydelse av § 13 b) i förordningen om kommunalstyrelse på landet, § 29 mom. 1 b) i förordningen om kommunalstyrelse i stad, § 24 d) i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd och § 10 b) i förordningen om landsting.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 5.)

Till Konungen:

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär hemställt, att riksdagen för sin del måtte besluta,

1:o) att § 13 punkt b) i kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

b) den som är i konkurstillstånd;

2:o) att § 29 mom. 1 b) i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

b) den som är i konkurstillstånd;

3:o) att § 24 punkt d) i kungl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

 d) den som är i konkurstillstånd;

4:o) att § 10 punkt b) i kungl. förordningen om landsting den 21 mars 1862 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

 b) den som är i konkurstillstånd;

Då olika författningar förklara den person obehörig för vissa medborgerliga förtroendeuppdrag, som »till borgenärer all sin egendom avträtt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras krav befriad är», så innebär detta tydligen, att den en gång inträffade konkursen diskvalificerar gäldenären även efter det konkursen avslutats enligt konkurslagen. Endast för den händelse konkursen blivit nedlagd på den grund, att överenskommelse träffats med borgenärerna (§ 94 konkurslagen) eller gäldenären erhållit ackord eller eljest kan visa sig ej vidare häfta i skuld för någon i konkursen bevakad och godkänd fordran, är valbarhetsvillkoret uppfyllt. Såsom motionären anført, kan det därför inträffa, att en person diskvalificeras för medborgerligt förtroendeuppdrag på grund av en längesedan avslutad konkurs. Även om gäldenären skulle hava till fullo förnöjt sina borgenärer eller om fordringarna på grund av t. ex. preskription eller preklusion skulle hava förlorat sin fulla giltighet, lär det i många fall vara omöjligt för gäldenären att styrka detta. Härtill kommer, att någon myndighet icke finnes, inför vilken en person, som önskar erhålla visshet om sin valbarhet, kan före valet få till stånd en prövning av de bevismedel, han kan vilja förete till styrkande av sin frihet från borgenärernas krav. Prövningen måste ske i sammanhang med själva valförrättningen, en utväg, som är så mycket mindre tillfredsställande, som denna prövning i många fall kan tänkas bli omfattande och invecklad.

Redan den omständigheten, att bevisningssvårigheterna göra det ifrågavarande valbarhetsvillkoret ännu strängare än det i sig självt är, utgör enligt riksdagens mening ett skäl för en lagändring. Men även fränsett detta, synes det riksdagen oriktigt, att en person,

som omfattas av sina valmäns förtroende, skall fränkännas behörighet till ett medborgerligt uppdrag endast på grund därav, att han en gång befunnit sig i konkurstillstånd. Det förtjänar ock påpekas, att ämbets- och tjänsteman, vars egendom blivit avträdd till konkurs, kan, enligt 31 § konkurslagen, återinträda i utövningen av sin tjänst fyra månader efter inställelsedagen, eller, med samtycke av vederbörande myndighet, även tidigare.

En lagändring i den av motionären angivna riktning bör alltså enligt riksdagens mening äga rum. En sådan bör givetvis utsträckas även till de särskilda författningarna angående kommunalstyrelse i Stockholm (§ 15) och angående kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm (§ 26). Emellertid läser motionärens förslag till formulering av lagtexten icke kunna oförändrat antagas. I samtliga de kommunala författningar, varom här är fråga, finnes nämligen också uppställt i ett särskilt moment ett valbarhetsvillkor av innehåll, att *den, som ej råder över sig och sitt gods*, icke kan väljas till de olika förtroendeuppdragen. Sistnämnda uttryck omfattar i själva verket även konkursgäldenärer och syftar därjämte på personer, som stå under förmynderskap. Ett moment av den innebörd, motionären föreslår, kan alltså icke upptagas i respektive lagrum utan jämkning av ordalagen i det nu berörda momentet. Den närmast till hands liggande lösningen synes vara att upptaga i de kommunala författningarna de ordalag, som användas i riksdagsordningen, § 16. Där stadgas, att valrätt till andra kammaren ej tillkommer »den, som står under förmynderskap eller är i konkurstillstånd». Detta uttryck skulle i kommunalförfattningarna kunna uppdelas på två moment, varigenom rubbningen i de nuvarande lagrummens indelning bleve den minsta möjliga.

Då emellertid även denna lösning av frågan möjligen kunde böra underställas en mera ingående granskning än den, som från riksdagens sida kunnat ägnas densamma, har riksdagen funnit sig böra föreslå, att saken hänskjutes till Eders Kungl. Maj:ts omprövning, helst som därigenom möjlighet skulle beredas till samtidig ändring av även övriga författningar, vari nu ifrågavarande diskvalifikationsgrund finnes uttryckt i samma ordalag, såsom riksdagsordningen, § 26; rättegångsbalken kap. 1 § 2; lag den 18 april 1884 angående tillsyn å förmyndares förvaltning, § 4; lag om folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909, § 5. Riksdagen känner sig förvissad därom, att Eders Kungl. Maj:t skall kunna ägna denna fråga en skyndsam

behandling, så att något väsentligare dröjsmål icke behöver för-
anledas genom dess hänskjutande till Eders Kungl. Maj:t, utan den
eventuellt kan föreläggas redan nästkommande riksdag.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det
täcktes Eders Kungl. Maj:t efter verkställd utredning låta utarbeta
och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande
kommunalförfattningar, att den omständighet, att en person varit i
konkurstillstånd och ej, på sätt lag förmår, gitter styrka, att han
är från borgenärernas krav befriad, icke må utgöra hinder för hans
väljande till sådana kommunala förtroendeuppdrag, vilka han enligt
nu gällande lag icke är behörig att mottaga.

Stockholm den 18 mars 1916.

Med undersätlig vörtnad.
